

PAN

POLSKA AKADEMIA NAUK
KOMITET NAUK ZOOTECHNICZNYCH
I AKWAKULTURY

**Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury
Polskiej Akademii Nauk**

Biuletyn Informacyjny

kwartalnik II

Nr 2/2021

Warszawa, 2021

Szanowni Państwo,

w czasach kiedy zdecydowanie więcej jest złych wiadomości z ich szybką dystrybucją, warto podzielić się budującym przekazem. Jest nim z pewnością przyznanie po raz pierwszy Nagrody Komitetu za wybitne osiągnięcie naukowe o dużym potencjale wdrożeniowym. Komisja nie miała łatwego wyboru, przyznając, oprócz nagrody głównej, również wyróżnienie. Osiągnięcia laureatów są imponujące, wrócimy do nich podczas uroczystości planowanych na wrzesień (ich zakres i formę określi zapewne aktualna sytuacja pandemiczna). W nurt dobrych wiadomości wpisuje się też nadanie godności Honorowej Przewodniczącej Pani Profesor dr hab. dr h.c. multi Doroocie Jamroz – uczonej światowego formatu.

W tym numerze znajdują Państwo również relacje z konferencji naukowych. Od ponad roku ta forma aktywności została znacznie zredukowana. Tym bardziej więc należy docenić starania i determinację organizatorów. II Kongres Zootechniki Polskiej, z nader aktualnym pytaniem „*Quo vadis Zootechniko?*”, odbywający się w tzw. hybrydowej formie, spotkał się z dużym zainteresowaniem. Z wielkim uznaniem należy odnieść się także do konferencji „Środowisko a zdrowie i dobrostan ludzi i zwierząt”. Konferencja ta dedykowana trzem Uczonym (przechodzącym na emeryturę) z trzech szczecińskich uniwersytetów, doskonale integrowała nie tylko miejscowe środowisko naukowe, lecz jest wzorem godnym do naśladowania w szerszej skali.

Zachęcam Państwa także do zapoznania się z interesującym artykułem na temat znaczenia rodzimego potencjału hodowlanego i przetwórczego w rozwoju krótkich łańcuchów dostaw.

Niestety, miniony okres to pożegnania sześciorga wybitnych Osobowości nauki polskiej, uczonych, którzy przez lata nie tylko wytyczali kierunki badań, lecz byli przede wszystkim ambasadorami najwyższych standardów w nauce i dydaktyce.

Przed nami wakacje. Życzę więc bezpiecznego wypoczynku oraz zdrowia – najbardziej deficytowego dobra ostatnich miesięcy.

Tomasz Szwaczkowski

A handwritten signature in blue ink that reads "Tomasz Szwaczkowski". The signature is written in a cursive, flowing style.

Przewodniczący KNZiA

W numerze

Znaczenie rodzimego potencjału hodowlanego i przetwórczego w rozwoju krótkich łańcuchów dostaw	3
Honorowa Przewodnicząca – Prof. dr hab. dr h.c. multi Dorota Jamroz	5
Pierwsi laureaci Nagrody KNZiA	7
Plenarne posiedzenie Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN ..	8
Aktualne zagrożenia produkcji zwierzęcej w Polsce – Prof. dr hab. Zbigniew Dobrzański	9
II Kongres Zootechniki Polskiej „ <i>Quo vadis Zootechniko</i> ”	10
Konferencja naukowa pt. „Środowisko a zdrowie i dobrostan ludzi i zwierząt”	15
Międzynarodowe Sympozjum Studenckich Kół Naukowych oraz Ogólnopolska Konferencja Doktorantów	16
<i>Pro Memoria</i>	18
Kalendarium konferencyjne	24

Znaczenie rodzimego potencjału hodowlanego i przetwórczego w rozwoju krótkich łańcuchów dostaw

Żywność regionalna i lokalna zarówno w Polsce, jak i w Europie już wiele lat temu zdobyła sobie należne jej miejsce. Produkty wytwarzane tradycyjnymi metodami bez użycia różnego rodzaju „polepszaczy”, według starych receptur pielęgnowanych przez regionalne i lokalne społeczności, uważane są nie tylko za produkty najzdrowsze i najsmaczniejsze, ale także nieodłączną część dziedzictwa kulturowego i historycznego regionu. Polska posiada ogromne możliwości wytwarzania takich produktów ze względu na tradycyjne rolnictwo, rodzinne gospodarstwa rolne, dużą ilość siły roboczej na obszarach wiejskich, czyste środowisko naturalne i ogromnie bogate, zróżnicowane dziedzictwo kulturowe. Obecnie zarejestrowanych na liście Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest ponad 2 tysiące takich produktów, natomiast produktów zarejestrowanych jako Chronione Nazwy Pochodzenia, Chronione Oznaczenia Geograficzne oraz Gwarantowane Tradycyjne Specjalności jest 42. Natomiast przeszkodą w prawidłowym funkcjonowaniu rynku tych produktów jest brak odpowiedniej wiedzy wśród konsumentów o ich dostępności, a należy zauważyć, że są zainteresowani rodzimymi produktami, co widać na licznych konkursach, kiermaszach i targach, gdzie produkty uznawane za tradycyjne cieszą się dużym zainteresowaniem. Dla przykładu w krajach Unii Europejskiej buduje się ze szczególną dbałością ów rynek. Konsumentom wiadomo, że dostają produkt z wysokiej jakości surowców, wiadomego pochodzenia, o niepowtarzalnych walorach smakowych i zapachowych. Główną bolączką rynku produktów lokalnych jest niewielka siła rynkowa gospodarstw rolnych podejmujących działalność przetwórczą, jak i małych rodzinnych przetwórców, które są głównym źródłem tych produktów. Pojawienie się współcześnie na rynku żywności wysoko przetworzonej i „wygodnej” wpłynęło na osłabienie zainteresowania konsumentów żywnością tradycyjną. Niska dochodowość gospodarstw domowych skutkowało poszukiwaniem na rynku taniej żywności. Zgodnie z oczekiwaniami polscy konsumenci mogli nabywać niedrogą żywność, której wady zostały zniwelowane barwnikami, związkami zapachowymi i smakowymi, konserwantami oraz innymi dodatkami do żywności. Pozwoliło to obniżyć koszty produkcji, jak również polepszyć jej trwałość. Poprawienie sytuacji dochodowej polskich rodzin i coraz powszechniejsze zainteresowanie zdrowym stylem życia spowodowały, że uwaga kupujących zaczęła skupiać się na żywności o wyższych standardach zdrowotnych, charakteryzującej się wysoką jakością, jak również niepowtarzalnymi właściwościami organoleptycznymi. Produkcja takiej żywności to przede wszystkim wysoka pracochłonność, niższa wydajność, a co za tym idzie wysoki koszt wytwarzania. Krótkie łańcuchy dystrybucji żywności są bardzo ważnym elementem rozwoju obszarów wiejskich, gdyż mają znaczenie nie tylko gospodarcze, lecz także społeczne oraz ekologiczne. Beneficjentami krótkich łańcuchów są zatem producenci, konsumenci, lokalne społeczności oraz środowisko naturalne. Okazuje się jednak, że zaistnienie na rynku produktów pochodzących od ras rodzimych wytwarzanych

lokalnie i dających przychód lokalnym wytwórcom jest niesłychanie trudne. Wśród przyczyn tego stanu rzeczy zidentyfikowano następujące:

- producenci żywności, przetwórcy i gastronomowie, działają często w sposób zindywidualizowany, nawet nie wiedząc o sobie nawzajem;
- przetwórcy/gastronomowie nie dostrzegają i nie doświadczają wyraźnego powiązania przychodu z przetwarzaniem surowca ze wspomnianych rodzimych ras;
- konkurencja i silny marketing skutecznie uniemożliwiają przebicie się produktów droższych, choć o zdecydowanie wyższej jakości. Konsument często nie jest skłonny zapłacić wyższej ceny, jeśli nie ma przekonania, iż chodzi o produkt o unikalnych walorach, posiadający cechy produktu markowego;
- dostępne powszechnie kanały dystrybucji żywności po prostu nie prowadzą sprzedaży takich produktów
- brak wiarygodności – ani w przetwórstwie, ani w gastronomii konsument de facto nie uzyskuje wiarygodnego przekonującego przekazu o tym, skąd pochodzi surowiec i dodatki, z których wytwarzany jest produkt czy potrawa.

W efekcie konsument nie cieszy się systematycznym dostępem do rodzimego, lokalnego produktu w postaci świeżej, w półprodukcie czy w postaci przetworzonej. Z kolei lokalny hodowca/rolnik nie zyskuje należytego systematycznego zainteresowania rynku wytwarzanym przez siebie produktem wysokiej jakości, co jest dla niego mocno demotywujące.

Podejmując działania aktywizujące środowiska wiejskie, należy wskazać jego uczestnikom, jak ważnym w rozwoju regionu jest skrócenie kanałów dystrybucji surowców/produktów, co ma szczególne znaczenie w dystrybucji produktów z ras rodzimych. Optymalne kanały dystrybucji powinny znajdować się w odległości maksymalnie 150 km od fermy/przetwórcy. Bardzo ważnym elementem w rozwoju krótkich łańcuchów dostaw żywności są lokalne szlaki kulinarne, a także koła gospodyń wiejskich, które dzięki normalizacji prawnej stały się pełnoprawnymi podmiotami mogącymi legalnie sprzedawać swoje produkty na lokalnych rynkach. Cennymi inicjatywami wspierającymi lokalnych rolników i przedsiębiorców jest zaopatrywanie się w ich produkty przez administrację i instytucje przy organizacji lokalnych i regionalnych wydarzeń, podejmowania gości (zwłaszcza zagranicznych) itp. Potrzebne są również nowe systemowe rozwiązania, gdyż rynek produktów z ras rodzimych jest obecnie bardzo małą i bardzo lokalną niszą, ale przy wykorzystaniu działań promocyjnych jak: kampania medialna (zarówno w mediach telewizyjnych, jak i społecznościowych) prezentująca potencjał ras rodzimych, odpowiednie oznakowanie punktów sprzedaży, jak i gospodarstw uczestniczących w systemie certyfikacji, organizacja spotkań dla restauratorów, vlogerów kulinarnych, hotelarzy, jest szansą na to, żeby jego zasięg i wielkość się powiększyły. Takim rozwiązaniem może być opracowany w Instytucie Zootechniki PIB system certyfikacji marką Rasa Rodzima. System ochrony i promocji wyrobów z ras rodzimych to szansa dla części gospodarstw rolnych, gdyż zwiększa ich dochody, chroni dziedzictwo kulturowe, pomaga w rozwoju turystyki wiejskiej oraz stwarza dodatkowe, pozarolnicze źródła dochodu dla rolników chcących zajmować się dodatkowo przetwórstwem. Oznakowanie i promocja znaku Polskich Ras Rodzi-

mych wypełni niszę na rynku produktów z ras rodzimych i zachęci wielu hodowców ras rodzimych do rozpoczęcia działań marketingowych. Wyzwanie stojące przed systemem certyfikacji Ras Rodzimych to z pewnością przekonanie z jednej strony konsumentów o jakości produktów oznaczonych certyfikatem oraz hodowców o możliwościach, jakie niesie system certyfikacji, a poprzez to tworzenie lokalnych rynków zbytu na produkty ras rodzimych. Zdecydowana większość hodowców ras rodzimych do tej pory nie korzystała z żadnych form promocji, co z pewnością będzie stanowiło dla nich barierę. Konieczne jest stworzenie łańcucha, który połączy wszystkie grupy odbiorców, tj. hodowców oraz konsumentów, wśród których również konieczne jest zwiększenie świadomości społecznej o roli i znaczeniu hodowli i chowu zwierząt ras rodzimych. Ten proces w Polsce można rozpocząć najpierw od kreowania produktów marek regionalnych z poszczególnych ras rodzimych. Z biegiem czasu przy ich odpowiedniej ilości, a głównie przy osiągnięciu odpowiedniej znajomości u konsumentów marek regionalnych, łatwiej będzie tworzyć marki ponadregionalne/ogólnopolskie.

*Dr inż. Paweł Radomski
Instytut Zootechniki – Państwowy Instytut Badawczy*

Honorowa Przewodnicząca – Prof. dr hab. dr h.c. multi Dorota Jamroz

Pani prof. dr hab. dr h.c. multi Jamroz Dorota urodziła się we Wrocławiu, gdzie po ukończeniu szkoły podstawowej i liceum ogólnokształcącego podjęła w 1961 roku studia na Wydziale Zootechnicznym Akademii Rolniczej (AR). Po ukończeniu studiów pracowała jako asystent (1961-1967) w Katedrze i Instytucie Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa, a następnie jako adiunkt (1967-1976). W 1967 roku uzyskała stopień doktora nauk rolniczych na podstawie rozprawy *Ustalenie optymalnych poziomów składników pokarmowych w mieszankach dla młodych kaczek rzeźnych*, wykonanej pod kierunkiem prof. dr. Zygmunta Ruszczyca. Stopień doktora habilitowanego uzyskała w AR we Wrocławiu w roku 1975 na podstawie rozprawy *Przemiana związków azotowych u młodego drobiu rzeźnego przy różnym poziomie*

żywienia. Tytuł profesora nadzwyczajnego w 1983 roku, a profesora zwyczajnego w 1991 roku. Odbyła liczne długoterminowe naukowe staże w Niemczech (Uniwersytety w Jenie, Berlinie, Lipsku, Fryzynie, Stuttgarcie, FAL Braunschweigu), w Danii (Centrum Badań Rolnictwa Foulum i Uniwersytet Królewski w Kopenhadze), w Jugosławii (Uniwersytety w Nowym Sadzie i Belgradzie), oraz w Uniwersytetach w Wiedniu i Zurychu, a także krótkie staże naukowe w ośrodkach badawczych w Holandii, Belgii, Francji, Hiszpanii, Finlandii i na Tajwanie. Pełniła funkcję prodziekana Wydziału Zootechnicznego (1981-1984), a następnie dziekana Wydziału Zootechnicznego (1987-1990). W latach 1987-1990 była członkiem Senatu AR we Wrocławiu, brała udział w pracach licznych komisji senackich (przewodnicząca Senackiej Komisji ds. Rozwoju Kadry – 1990-1993; członek Senackich Komisji ds. Studenckich, ds. Rozwoju Kadry – 1981-1990). W latach 1990-2009 kierowała Katedrą Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa. Pani prof. dr hab. dr h.c. multi Jamroz Dorota jest stałym członkiem Rady Naukowej European Branch of WPSA, Poultry Nutrition (Światowa Federacja Wiedzy Drobiarskiej; od 1987), członkiem Światowego Komitetu Wykonawczego WPSA (delegat Polski od 1989) i Międzynarodowego Towarzystwa Naukowego Gesellschaft für Ernährungsphysiologie (od 1990), którego była wiceprzewodniczącą (1994-1998). Uczestniczyła w pracach licznych międzynarodowych komitetów redakcyjnych: *Journal of Animal Physiology and Animal Nutrition* (Niemcy), *Journal of Applied Animal Research* (Indie), *Krmiva* (Chorwacja). Pani Profesor przez dwie kadencje była Przewodniczącą Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN (2003-2001) i członkinią Prezydium (przewodnicząca Sekcji Wydawnictw). Zasiadała także w European College of Veterinary and Comparative Nutrition, Radzie Naukowej Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN, Komisji Oceny Pasz przy Ministerstwie Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej (od 1984), Komisji Dydaktyczno-Naukowej MEN (1986-1990), Radzie Naukowej Centralnego Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Drobiarstwa, Poznań (1985-1990), Komisji Oceny Projektów KBN oraz Radzie Hodowlanej Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt, Radzie Programowej miesięczników *Polskie Drobiarstwo* oraz *Magazynu Weterynaryjnego*. Pani Profesor jest autorką 873 publikacji, w tym 71 opracowań monograficznych; 289 oryginalnych publikacji naukowych, syntez, referatów, komunikatów i doniesień na sympozja; 6 książek (współautorstwo); redakcja i współautorstwo 3-tomowego podręcznika z zakresu żywienia zwierząt i paszoznawstwa; tłumaczenia prac naukowych z języków niemieckiego, angielskiego i serbsko-chorwackiego; oraz wielu innych opracowań i ekspertyz dla Komisji Oceny Pasz przy Ministrze Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Była promotorem 6 doktoratów w kraju i jednego doktoratu zagranicznego oraz opiekunem 95 prac magisterskich. Wykonała liczne recenzje doktorskie, habilitacyjne, profesorskie, na tytuł doktora honoris causa. Prowadziła również wykłady na uczelniach zagranicznych (Niemcy, Chorwacja, Szwajcaria, Austria). Wyniki swoich badań prezentowała na międzynarodowych konferencjach i kongresach: w Niemczech, Francji, Austrii, Szwajcarii, Finlandii, Indiach, Hiszpanii, Tajwanie, Turcji, Jugosławii. Za działalność naukową i dydaktyczną Pani Profesor otrzymała Międzynarodową Nagrodę za Wybitne Osiągnięcia Naukowe, Zurich; Międzynarodową Nagrodę H. Baur Prize na Politechnice Monachijskiej oraz 28 nagród Rektora AR we Wrocławiu, nagrodę Ministra Rolnictwa; nagrodę Ministra Edukacji; Złoty Krzyż Zasługi; Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski oraz Medal Komisji Edukacji Narodowej.

(źródło: <http://wsa.dbc.wroc.pl/biogramy/>)

Pierwsi laureaci Nagrody KNZiA

Coroczna nagroda za wybitne osiągnięcie naukowe o dużym potencjale wdrożeniowym lub za podręcznik akademicki, mieszczące się w zakresie dyscypliny zootechniki i rybactwo, ustanowiona została przez Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN w dniu 26 listopada 2020 roku. Zgłoszone zostały trzy wnioski, spośród których Komisja Nagrody KNZiA rekomendowała osiągnięcie naukowe pt. OPRACOWANIE TECHNOLOGII PRODUKCJI I WYKORZYSTANIA W ŻYWIENIU ZWIERZĄT MATERIAŁÓW PA-SZOWYCH Z OWADÓW, uzyskane przez zespół badawczy z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, w składzie: prof. dr hab. Damian Józefiak, prof. UPP dr hab. Jan Mazurkiewicz, dr Agata Józefiak, dr Mateusz Rawski, dr Bartosz Kierończyk, mgr Zuzanna Mikołajczak i mgr Natalia Homska.

Jednocześnie Komisja rekomendowała osiągnięcie naukowe pt. TECHNOLOGIE POZWALAJĄCE NA ISTOTNE OBNIŻENIE EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH, AZOTU I FOSFORU DO ŚRODOWISKA NATURALNEGO BEZ NEGATYWNEGO WPŁYWU NA WYNIKI PRODUKCYJNE DROBIU do wyróżnienia. W skład tego zespołu wchodzi: dr Anna Arczewska-Włosek (IZ-PIB w Krakowie), prof. dr hab. Adam Cieślak (UP w Poznaniu), dr hab. Aleksandra Drażbo (UWM w Olsztynie), dr Karolina Ferenc (SGGW w Warszawie), prof. dr hab. Damian Józefiak (UP w Poznaniu), dr hab. Artur Józwick (IBiGZ PAN w Jastrzębcu), prof. dr hab. Jerzy Juśkiewicz (IRZiBŻ PAN w Olsztynie), dr hab. Małgorzata Kasprowicz-Potocka (UP w Poznaniu), dr inż. Bartosz Kierończyk (UP w Poznaniu), prof. dr hab. Krzysztof Kozłowski (UWM w Olsztynie), dr hab. Andrzej Łozicki (SGGW w Warszawie), dr hab. Monika Łukasiewicz (SGGW w Warszawie), prof. dr hab. Dariusz Mikulski (UWM w Olsztynie), mgr Gao Min (UP w Poznaniu), prof. dr hab. Katarzyna Ognik (UP w Lublinie), prof. dr hab. Ewa Sawosz (SGGW w Warszawie), dr Anna Stępniewska (UP w Lublinie), dr hab. Nina Strzałkowska (IBiGZ PAN w Jastrzębcu), prof. dr hab. Małgorzata Szumacher (UP w Poznaniu), prof. dr hab. Sylwester Świątkiewicz (IZ-PIB w Krakowie), dr Anita Zaworska-Zakrzewska (UP w Poznaniu) oraz prof. dr hab. Zenon Zduńczyk (IRZiBŻ PAN w Olsztynie). Obydwa wnioski zostały zaakceptowane przez Komitet na posiedzeniu w dniu 10 czerwca br.

Gratulujemy laureatom!

Dziękujemy sponsorowi Nagrody – Grupie Animpol Sp. z o.o. Sp. Kom. w Gorzowie Wielkopolskim.

Plenarne posiedzenie Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN 10 czerwca 2021

Piąte posiedzenie Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury (KNZiA) odbyło się zdalnie z wykorzystaniem platformy MS TEAMS w dniu 10 czerwca 2021 roku. W pierwszej części spotkania prof. dr hab. Zbigniew Dobrzański z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu przedstawił referat pt. „Aktualne zagrożenia produkcji zwierzęcej w Polsce”. Część druga posiedzenia poświęcona była sprawom bieżącym Komitetu.

Pani prof. dr hab. Krystyna Demska-Zakęś przedstawiła wyniki pierwszego konkursu o Nagrodę KNZiA oraz trzy wnioski, zgłoszone przez Radę Naukową Dyscypliny Zootechnika i Rybactwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Uznano, że dwa z nich charakteryzowały się wybitnymi walorami poznawczymi oraz dużym potencjałem wdrożeniowym: „Opracowanie technologii produkcji i wykorzystania w żywieniu zwierząt materiałów paszowych z owadów” oraz „Technologie pozwalające na istotne obniżenie emisji gazów cieplarnianych, azotu i fosforu do środowiska naturalnego bez negatywnego wpływu na wyniki produkcyjne drobiu”. Laureaci Nagrody KNZiA będą prezentować swoje osiągnięcie na najbliższym posiedzeniu plenarnym KNZiA we wrześniu. W następnym punkcie obrad Pan Profesor Eugeniusz Grela przedstawił skład komitetu redakcyjnego opracowującego okolicznościową monografię z okazji 65-lecia KNZiA. W skład Komitetu wchodzi: prof. E. Grela – przewodniczący, prof. K. Demska-Zakęś – opracowanie dotyczące akwakultury i rybactwa, prof. Z. Dobrzański – opracowanie rozdziału wspomnienia, prof. K. Koziec – raport o stanie badań, prof. S. Kondracki – raport o stanie edukacji, prof. B. Pilarczyk – opracowanie z zakresu dobrostanu, prof. J. Skomiał – kalendarium 65-lecia KNZiA, prof. M. Szumacher, dr hab. A. Kawęcka, prof. IZ, dr hab. M. Michalczuk, prof. SGGW.

W dalszej części posiedzenia zostały przedstawione również informacje Przewodniczących o pracach Komisji i Zespołów. Prace w Komisji Fizjologii i Żywienia przedstawił Pan prof. dr hab. Jacek Skomiał, który poinformował, że planowana na ten rok sesja naukowa dotycząca żywienia zwierząt nie odbędzie się ze względów pandemicznych. W listopadzie bieżącego roku odbędzie się jednodniowa sesja dotycząca neuroendokrynologii wzrostu oraz metabolizmu, za którego organizację odpowiedzialna jest Pani Profesor Krystyna Koziec. Prace Zespołu ds. przygotowania raportu edukacji zootechnicznej i rybackiej przedstawił Pan prof. dr hab. Stanisław Kondracki. Zespół opracował narzędzia pozyskiwania informacji potrzebnych do przygotowywanego raportu o stanie edukacji zootechnicznej i rybackiej. Wystosowano prośby o przesłanie informacji dotyczących procesu kształcenia do wydziałów, instytutów i jednostek Ministerstwa Rolnictwa z prośbą o udzielenie informacji o edukacji na poziomie średnim i zawodowym. Prace w Zespole ds. przygotowania raportu o stanie dyscypliny naukowej zootechnika i rybactwa w kontekście globalnych wyzwań przedstawiła Pani prof. dr hab. Krystyna Koziec. Poszczególni koordynatorzy rozdziałów raportu zaprosili do prac wybitnych specjalistów m.in. prof. dr. hab. Jacka Skomiała, prof. dr. hab. Zdzisława Smorąga, prof. dr. hab. Ryszarda Słomskiego, a także prof. dr. hab. Damiana Józefiaka.

Przewodniczącą KNZiA Profesor dr hab. Tomasz Szwaczkowski podziękował przewodniczącym Komisji i Zespołów za przedstawienie bieżących informacji o trwających w nich pracach oraz zespołowi, który opracował stanowisko KNZiA dotyczące projektu ustawy o Narodowym Programie Kopernikańskim, w skład którego wchodził: prof. dr hab. czł. koresp. PAN Jan Jankowski, prof. dr hab. czł. koresp. PAN Jarosław Horbańczuk, prof. dr hab. Roman Niżnikowski oraz prof. dr hab. Wiesław Skrzypczak.

Referat prof. dr hab. Zbigniewa Dobrzańskiego (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu) „Aktualne zagrożenia produkcji zwierzęcej w Polsce”

Pan Profesor Zbigniew Dobrzański na wstępie przedstawił dane statystyczne za lata 2019-2020, dotyczące pogłowia zwierząt gospodarskich i produkcji surowców pochodzenia zwierzęcego w Polsce. Pogłowie bydła liczyło 6 280 tys. sztuk, w tym bydło mleczne stanowiło 2,4 mln szt., co daje Polsce 4-5 miejsce w UE. Produkcja wołowiny wyniosła 1,1 mln t (6-7 miejsce w UE), produkcja mleka 14,1 mld l (4 miejsce w UE). Pogłowie trzody chlewnej wynosiło 11,7 mln szt., (6-7 miejsce w UE); produkcja żywca wieprzowego – 2,4 mln t (4 miejsce w UE). Drób: kury nieśne ok. 48 mln – 12,1 mld jaj (7 miejsce w UE), żywiec drobiowy (mięso drobiowe i podroby) – 2,7 mln ton (1. miejsce w UE). Produkcję miodu oszacowano na 15-24 tys. ton (4 miejsce w UE). Produkcja skór norek wyniosła 7 mln, co daje Polsce 1 miejsce w świecie w 2020 r. Chów zwierząt w Polsce na tle UE przedstawiał się następująco: w grudniu 2019 r. w krajach Unii Europejskiej było hodowanych 143 mln świń, 77 mln sztuk bydła, 62 mln owiec i 12 mln kóz (ok. 300 mln szt. bez drobiu, zwierząt futerkowych i koni), co plasuje Polskę na 5-6 miejscu razem z Rumunią.

Wartość skupu surowców i produktów zwierzęcego pochodzenia (a także zwierząt) w 2016 r. wynosiła ok. 47 mld zł (dane GUS), a w roku 2020 r. blisko 50 mld zł. Wartość eksportu produktów zwierzęcego pochodzenia w 2019/2020 r. wynosiła ok. 67 mld zł (14-15 mld E). Sektor zwierzęcy stanowił 45-50% wartości całego eksportu produkcji rolno-spożywczych, który wynosił w strukturze całego eksportu 14-16%. W 2019 r. wartość eksportu wyniosła ponad 1 bln zł (235,9 mld Euro), a rok później o 5-6% mniej.

W dalszej części referatu przedstawione zostały zagrożenia w produkcji zwierzęcej. W chowie i hodowli bydła mięsnego występują trzy rodzaje (obszary) zagrożeń związanych z tendencjami ocieplania klimatu (gazy cieplarniane); włączeniem przez IARC (Międzynarodowa Agencja Badań nad Nowotworami) mięsa czerwonego (przetworzonego) do 1 grupy czynników rakotwórczych; wytwarzaniem wołowiny w laboratoriach (mięso laboratoryjne, sztuczne, syntetyczne, *in vitro*, z komórek macierzystych itd.) oraz produkcja białka z owadów jadalnych. W hodowli norek są nadal zagrożenia natury: prawnej (legislacyjnej) oraz epidemiologicznej (covidowej). W chowie i hodowli trzody chlewnej istnieje jedno poważne zagrożenie natury epidemiologicznej – ASF (afrykański pomór świń). W hodowli i chowie drobiu (nieśnego, mięsnego) głównym zagrożeniem natury

epidemiologicznej jest Grypa Ptaków (AI) – wywołana wirusem HPAI. W hodowli i chowie drobiu nieśnego (kury) dodatkowym zagrożeniem są: zbliżający się zakaz chowu klatkowego oraz zbliżający się zakaz utylizacji 1-dniowych kogucików.

Na zakończenie prezentacji Pan Profesor przedstawił kwestię ekologizacji rolnictwa. Program UE: „Europejski Zielony Ład” zakłada, że do 2030 r. 25% użytków rolnych w UE ma spełniać kryteria rolnictwa ekologicznego. Perspektywy rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce to zwiększenie 7-8-krotne (do 25%) powierzchni UR do 2030 r. i częściowe przestawienie hodowli zwierząt na systemy eko-, bio- jest nierealne. Przygotowywany w MRiRW „Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021-2027” nie zakłada tak radykalnych zmian.

W dyskusji po wykładzie poruszono problematykę stosowania antybiotyków w chowie drobiu i trzody chlewnej, rosnącej ich produkcji na świecie, stosowania dużej ilości pasz leczniczych, kwestię zakazu stosowania antybiotykowych stymulatorów wzrostu i hormonów w żywieniu zwierząt.

II Kongres Zootechniki Polskiej 17-18 czerwca 2021 roku

II Kongres Zootechniki Polskiej odbył się w dniach 17-18 czerwca 2021 roku w Warszawie w formule hybrydowej. Kongres był objęty Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy. Organizatorami Kongresu było Polskie Towarzystwo Zootechniczne im. Michała Oczapowskiego oraz Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk. Kongres otworzył Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego prof. dr hab. Roman Niżnikowski wraz z Prezesem Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego prof. dr hab. Anną Wójcik i Przewodniczącym Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury prof. dr hab. Tomaszem Szwaczkowskim. Tematyka Kongresu koncentrowała się na kilku problemach:

- adaptacji sektora produkcji zwierzęcej do postępujących zmiany klimatu,
- nowoczesnych rozwiązaniach zootechnicznych spowalniających procesy degradujące środowiska,
- roli zootechniki i zootechników w kształtowaniu procesów produkcji żywności,
- roli akwakultury w kształtowaniu gospodarki żywnościowej,
- sytuacji epidemiologicznej związanej z ASF.

Sesję plenarną rozpoczął dr Karol Krajewski (PWSW w Przemyślu) referatem „Dylematy w świetle analizy śladu węglowego – ograniczać produkcję zwierzęcą, czy przeciwdziałać marnotrawstwu żywności?” Według szacunków FAO światowa produkcja zwierzęca odpowiada za około 18% antropogenicznych emisji gazów

Fot. Otwarcie II Kongresu Zootechniki Polskiej przez Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego – prof. dr. hab. Romana Niżnikowskiego

cieplarnianych (GHG), głównie w postaci metanu i podtlenku azotu. Praktycznie wszystkie prowadzone badania na świecie koncentrują się na ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych chowu i hodowli zwierząt gospodarskich, natomiast problem marnotrawstwa wytwarzanej i niewłaściwie wykorzystywanej żywności w tym kontekście jest traktowany marginalnie.

Jak wygląda aktualna sytuacja w zakresie ASF oraz perspektywy walki z chorobą przedstawił podczas drugiego wystąpienia prof. dr. hab. Krzysztof Niemczuk – Dyrektor Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach. W podsumowaniu swojego wystąpienia Profesor Niemczuk powiedział, że zwalczanie ASF jest bardzo trudne, ale doświadczenie krajów, które zwalczyły ASF, oraz rozwój badań nad szczepionką napawają optymizmem i dają nadzieję na pozyskanie skutecznych strategii do walki z chorobą.

O problemie emisji gazów cieplarnianych ze źródeł antropogenicznych oraz o próbach rozwiązania problemów związanych z utrzymaniem zwierząt, w tym ich żywieniem w aspekcie ograniczenia negatywnego ich wpływu na środowisko naturalne mówił w czasie wykładu Profesor Adam Cieślak (UP w Poznaniu). Sesję plenarną zakończył wykład Doktora Mirosława Cieślaka (SGGW w Warszawie) i Doktora Jerzego Śliwińskiego (SGGW w Warszawie) na temat „Produkcyjnych i ekologicznych walorów tradycyjnej gospodarki stawowej”. Tradycyjna gospodarka stawowa jest przykładem gospodarki ekstensywnej, predysponowanej do wdrażania certyfikowanego chowu ekologicznego karpia. Ponadto hodowla stawowa ma także istotne walory środowiskowe.

Pierwsza sesja robocza poświęcona była akwakulturze i środowisku. Wygłoszonych zostało pięć referatów z tego zakresu. Pierwszy wykład „Akwaponika – realne rozwiązanie dla środowiska”, wygłosił dr hab. Jacek Sadowski, (ZUT w Szczecinie). Akwaponika jest pojęciem wciąż nowym, jednak na świecie obserwuje się ciągły wzrost zainteresowania tym systemem produkcji rolniczej łączącej w sobie produkcję zwierzęcą (ryby, skorupiaki) i roślinną (systemy hydroponiczne).

Ryby jesiotrowate należą do najcenniejszych ryb produkowanych w akwakulturze, a najważniejszą ich cechą użytkową jest możliwość produkcji z ikry czarnego kawioru – ekskluzywnego i poszukiwanego na całym świecie produktu spożywczego. Jesiotry są ponadto źródłem smacznego i delikatowego mięsa (brak ości, wysoka zawartość wielonienasyconych kwasów tłuszczowych). Zasady gospodarki jesiotrowej przedstawiły Profesor Dorota Fopp-Bayat oraz Profesor Teresa Własow (UWM w Olsztynie).

Profesor Przemysław Śmietana (US w Szczecinie) przedstawił uwarunkowania historyczne oraz współczesny stan i perspektywy hodowli raków krajowych w wykładzie „Czy produkcja towarowa może być szansą na odbudowę pogłowia rodzimych gatunków raków w Polsce?”

Kolejny wykład poprowadzony wspólnie przez Profesora Krzysztofa Formickiego (ZUT w Szczecinie), Profesora Zdzisława Zakęsia (IRS w Olsztynie) oraz profesor Teresę Ostaszewską (SGGW w Warszawie) dotyczył akwakultury środowiskowej jako elementu ochrony bioróżnorodności ekosystemów wodnych. Przedstawione zostały dotychczasowe wyniki badań, których celem było stworzenie materialnych podstaw w zlewni rzek Regi dla wspierania naturalnego rozrodu najcenniejszych ryb łososiowatych.

Sesję zakończył wykład dra hab. Konrada Turkowskiego, prof. UWM pt. „Usługi ekosystemowe stawów rybnych – wyniki badań krajowych i zagranicznych”. W podsumowaniu Profesor Turkowski powiedział, że tradycyjne stawy karpiove pełnią ważne funkcje krajobrazowe i poza produkcją ryb dostarczają szereg usług, takich jak ochrona przed powodzią, zwiększanie retencji wodnej, tworzenie mikroklimatu oraz przyczyniają się do większej bioróżnorodności.

Tematyką drugiego dnia obrad była ekologia. Prof. dr hab. Damian Józefiak (UP w Poznaniu) wprowadził uczestników Kongresu w zagadnienie wykorzystania larw z owadów w żywieniu zwierząt. Pan Profesor podkreślił, że produkcja materiałów paszowych pozyskiwanych z larw owadów ma szereg zalet środowiskowych, a ponadto może doprowadzić do zwiększenia dywersyfikacji źródeł białka dostępnych na rynku.

Na kongresie nie mogło zabraknąć tematu związanego z aktualną sytuacją pandemiczną. Na początku pandemii COVID-19 hodowcy zwierząt gospodarskich stanęli w obliczu spadku popytu na produkty pochodzenia zwierzęcego. W Polsce z powodu pandemii w największym stopniu ucierpieli producenci żywca – trzody chlewnej i drobiu, z uwagi na spadek zapotrzebowania na mięso w sektorze HoReCa oraz producenci bydła opasowego. Problemy te przedstawił prof. dr hab. Piotr Wójcik (IZ-PIB w Krakowie) podczas wykładu „Produkcja zwierzęca w czasie pandemii”.

Dr hab. Jacek Walczak (Instytut Zootechniki PIB w Krakowie) w swoim wystąpieniu poruszył bardzo istotny problem reagowania rolnictwa na zmiany klimatyczne poprzez wprowadzanie nowych technologii ograniczających emisję zanieczyszczeń do środowiska. Drugim wątkiem tego referatu było wprowadzanie nowych technologii i systemów utrzymania poprawiających dobrostan zwierząt gospodarskich. Obecne zmiany w rolnictwie, to nie tylko wykorzystanie innowacyjnych technik inżynierskich, ale również odpowiednie zarządzanie oparte na technologiach informacyjno-komunikacyjnych. Prof. dr hab. Joanna Makulska w wykładzie „Sztuczna inteligencja w zootechnice” wskazała, że wykorzystuje się ją m.in. w monitoringu zwierząt, ich identyfikacji i lokalizacji, detekcji zdarzeń fizjologicznych (ruja, zbliżający się poród) i chorób (metabolicznych, wymienia, kończyn), oceny poprawności żywienia i jakości pastwisk, predykcji wyników produkcyjnych, emisji gazów cieplarnianych czy też sterowania mikroklimatem pomieszczeń inwentarskich.

Wykład prof. dr hab. Zbigniewa Jaworskiego (UWM Olsztyn) dotyczył „Organizacji i hodowli koni w Polsce oraz ich wpływu na środowisko”. Konie tradycyjnie uznawane są za zwierzęta przyjazne środowisku a ich hodowla za ekologiczną, gdyż

Fot. Zakończenie II Kongresu Zootechniki Polskiej (na zdjęciu od prawej: prof. dr hab. Anna Wójcik – Prezes Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, prof. dr hab. Roman Niżnikowski – Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego, prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski – Przewodniczący Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN; fot. J. Płużańska)

ich utrzymywanie nierozdzielnie łączy się z wykorzystaniem obszernych, mniej lub bardziej naturalnych terenów otwartych, wykorzystywanych jako trwałe użytki zielone, źródło najtańszej i najbardziej dostępnej paszy. Konie korzystnie wpływają na takie siedliska przyrodnicze, utrzymując je w stanie naturalnej wegetacji, korzystnej także dla dziko żyjących roślinożerców i innych form życia.

Narzędziem budowy świadomości ekologicznej społeczeństw jest kompleksowa edukacja ekologiczna. Stan edukacji ekologicznej wśród studentów przedstawił prof. dr hab. Stanisław Kondracki (UPH w Siedlcach). Z dokonanej analizy wynika, że problematyka ekologii i ochrony środowiska jest mocno akcentowana nie tylko w programach nauczania na kierunku zootechnika i na kierunku rybactwo, ale również w badaniach naukowych. Koncentrują się one głównie na możliwościach wykorzystania poszczególnych gatunków i ras zwierząt w gospodarstwach ekologicznych.

Profesor Kondracki na zakończenie obrad II Kongresu Zootechniki Polskiej przedstawił sformułowane przez Komisję Wnioskową tezy:

- należy zdecydowanie przeciwdziałać próbom ograniczania produkcji zwierzęcej,
- istnieje potrzeba zaangażowania środowiska zootechnicznego w kreowanie światowych i krajowych programów produkcji żywności z uwzględnieniem żywności pochodzenia zwierzęcego,
- trzeba podejmować działania edukacyjne i informacyjne, mające na celu krzewienie wiedzy o znaczeniu produktów zwierzęcych dla ludzkości, skierowane do środowisk politycznych, medialnych i opiniotwórczych oraz do zwykłego obywatela,
- istotne są działania zmierzające do opracowania nowych systemów i metod żywienia i utrzymania zwierząt bezpiecznych dla środowiska i ograniczających wytworzenie gazów cieplarnianych,
- potrzebna jest integracja środowiska naukowego w celu rzetelnego opracowania wskaźników emisji gazów cieplarnianych wynikających z utrzymywania zwierząt,
- hybrydowa formuła organizacji Kongresu okazała się skutecznym narzędziem promocji wiedzy zootechnicznej i rybackiej (z internetowych łączy Kongresu skorzystało ponad tysiąc użytkowników),
- celowa jest organizacja III Kongresu Zootechniki Polskiej, który powinien odbyć się w trybie otwartym, z udostępnieniem obrad na łączach internetowych.

Na zakończenie II Kongresu Zootechniki Polskiej głos zabrał Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego prof. dr hab. Roman Niżnikowski, który podziękował wszystkim prelegentom i uczestnikom obecnym w Warszawie oraz przed kamerami komputerów za udział w Kongresie. II Kongres Zootechniki Polskiej odbył się dzięki wsparciu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Partnerem strategicznym wydarzenia była Firma Anwil z Grupy Orlen. Wśród Partnerów wydarzenia były Lasy Państwowe, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa oraz HZZ Żołędnica i OHZ Garzyn.

prof. dr hab. Anna Wójcik
Prezes Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego

Konferencja naukowa pt. „Środowisko a zdrowie i dobrostan ludzi i zwierząt”

W dniu 11 czerwca 2021 r. odbyła się konferencja naukowa pt. „Środowisko a zdrowie i dobrostan ludzi i zwierząt” organizowana przez Polskie Towarzystwo Parazytologiczne Oddział w Szczecinie, Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Uniwersytet Szczeciński, Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie, Akademię Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu oraz Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W konferencji, z uwagi na zagrożenie COVID-19, przeprowadzonej w formie on-line, wzięło udział 139 osób z 16 ośrodków naukowych.

Konferencja połączona została z pożegnaniem odchodzących na emeryturę prof. dr hab. Aleksandry Balickiej-Ramisz, dr hab. Małgorzaty Pileckiej-Rapacz, prof. US oraz dr hab. Lidii Kołodziejczyk, prof. PUM.

Podczas obrad można było zapoznać się z pracami naukowymi z obszaru nauk zootechnicznych, przyrodniczych i medycznych, przygotowanych i zaprezentowanych przez prelegentów z 10 ośrodków naukowych.

Fot. Ogłoszenie wyników konkursu dla studentów, studenckich kół naukowych oraz doktorantów na najlepszy plakat podczas ogólnopolskiej konferencji naukowej „Środowisko a zdrowie i dobrostan ludzi i zwierząt” (na zdjęciu dr hab. Renata Pilarczyk, prof. ZUT, Przewodnicząca Komisji Konkursowej Młodych Naukowców; fot. B. Pilarczyk)

Podczas konferencji odbyła się Sesja Studenckich Kół Naukowych oraz Sesja Młodych Naukowców. W każdej z sesji odbył się konkurs na najlepszą prezentację wyników badań naukowych (prezentacja posterów). W Sesji Studenckich Kół Naukowych zaprezentowano w konkursie 20 prac naukowych a w Sesji Młodych Naukowców 12 prac. Komisje konkursowe podjęły decyzje o przyznaniu nagród i wyróżnień w każdej z sesji. Wszystkie prace uczestników konferencji zostały wydane w materiałach konferencyjnych w formie książki streszczeń.

Prezentowane przez uczestników konferencji prace dotyczyły koncepcji jednego zdrowia One Health, dobrostanu ludzi i zwierząt, środowiskowych aspektów zdrowia i dobrostanu, chorób pasożytniczych ludzi i zwierząt, wykorzystania najnowszych osiągnięć z zakresu biologii molekularnej oraz diagnostyki i leczenia chorób pasożytniczych ludzi i zwierząt.

Konferencja była miejscem wymiany doświadczeń oraz okazją do zacieśnienia współpracy pomiędzy ośrodkami naukowymi reprezentującymi różne dyscypliny naukowe w Polsce.

*prof. dr hab. Bogumiła Pilarczyk, członek Komitetu Organizacyjnego
dr hab. Izabella Rząd, prof. US, przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego*

Międzynarodowe Sympozjum Studenckich Kół Naukowych oraz Ogólnopolskiej Konferencji Doktorantów

W dniu 15 kwietnia 2021 r. odbyły się: Międzynarodowe Sympozjum Studenckich Kół Naukowych oraz Ogólnopolska Konferencja Doktorantów organizowane w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie pod wspólnym hasłem „ŚRODOWISKO-ROŚLINA-ZWIERZĘ-PRODUKT”. Konferencje, z uwagi na zagrożenie COVID-19, przeprowadzono w formie on-line.

Podczas obrad można było zapoznać się z pracami naukowymi z wielu obszarów nauk przyrodniczych, przygotowanych i zaprezentowanych przez studentów, doktorantów i słuchaczy szkół doktorskich z 15. ośrodków naukowych.

W ramach Międzynarodowego Sympozjum Studenckich Kół Naukowych przedstawiono 156 prac naukowych w formie prezentacji i posterów w siedmiu sekcjach tematycznych: Sekcji Agrobioinżynierii, Sekcji Medycyny Weterynaryjnej, Sekcji Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, Sekcji Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu, Sekcji Inżynierii Produkcji, Sekcji Nauk o Żywności i Biotechnologii, Sekcji Biologii Środowiskowej.

Fot. Otwarcie Międzynarodowego Sympozjum SKN oraz Ogólnopolskiej Konferencji Doktorantów (na zdjęciu: JM Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie – prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk; Prorektor ds. Studenckich i Dydaktyki – dr hab. Urszula Kosior-Korzecka, prof. uczelni; Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego – prof. dr hab. Marek Babicz; fot. Archiwum Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie).

W Ogólnopolskiej Konferencji Doktorantów wzięło udział 58 uczestników, prezentując wyniki badań naukowych w formie prezentacji i posterów w trzech panelach: Agrobiotechnologii i Biologii Środowiskowej, Nauk o Zwierzętach i Medycyny Weterynaryjnej, Nauk o Żywności i Inżynierii Produkcji.

Prezentacjom doktoranckim i studenckim przysłuchiwały się komisje konkursowe, które podjęły decyzje o przyznaniu nagród i wyróżnień. Wszystkie prace prezentowane w ramach Międzynarodowego Sympozjum Studenckich Kół Naukowych oraz Ogólnopolskiej Konferencji Doktorantów wydano w formie e-książek streszczeń.

*prof. dr hab. Marek Babicz
przewodniczący Komitetu Organizacyjnego*

Pro Memoria

W ostatnim czasie pożegnaliśmy sześciu profesorów z dyscypliny zootechnika i rybactwo: Profesora dr. hab. Henryka Fandrejewskiego z Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonie, Profesora dr. hab. Bogdana Janickiego, Profesora dr. hab. Czesławę Lipkę z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Profesora dr. hab. Jacka Modlińskiego z Instytutu Genetyki i Biotechnologii Zwierząt PAN w Jastrzębcu, Profesora dr. hab. Wiesława Poznańskiego z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu Profesora dr. hab. Ryszarda Wojdę ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

Profesor Henryk Fandrejewski studia na Wydziale Zootechnicznym SGGW ukończył w 1966 r. i w tym samym roku podjął pracę jako kierownik nowo organizowanej stacji kontroli użytkowości rzeźnej trzody chlewnej w Zakładzie Doświadczalnym IZ w Rososze. W 1971 r. został powołany na stanowisko kierownika działu hodowli świń w tym Zakładzie. Zorganizował pierwsze w kraju stado świń hampshire i kierował badaniami nad przydatnością świń tej rasy w krzyżowaniu towarowym. Uczestniczył w pracach nad określaniem cech jakościowych mięsa wieprzowego oraz nad zastosowaniem metody ultradźwiękowej oceny umięśnienia i otluszczenia świń.

*Prof. dr hab. Henryk Fandrejewski
(1942-2021)*

W 1975 r. uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy pt. „Określenie mięsności świń na podstawie stosunku wysokości oka połędwicy do grubości słoniny”. W tym samym roku rozpoczął pracę w Zakładzie Żywienia Świń Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonie. Stopień naukowy doktora habilitowanego otrzymał w 1993 r. na podstawie rozprawy pt.: „Energetyczne podstawy wykorzystania paszy przez rosnące loszki” i w tym samym roku objął kierownictwo Zakładu Przemiany Białka i Energii; tytuł naukowy profesora uzyskał w 1999 roku. Od początku pracy w Jabłonie koncentrował swoje zainteresowania na poznaniu przemiany energii u świń rosnących oraz u loch w ciąży i laktacji. Szczególnie interesował się wyjaśnianiem wysokiego kosztu energetycznego odkładania białka w ciele zwierząt rosnących i wskazał, że zależy on od tempa odkładania białka w ciele. Prowadził prace nad regulacją wzrostu, bilansowaniem dawek na podstawie aminokwasów wg ich rzeczywistej strawności jelitowej oraz zapotrzebowania na makroelementy, głównie fosfor. Wyniki badań nad tymi zagadnieniami stanowiły podstawę Norm Żywienia Świń wydanych w 1993 r. Cennym wynikiem badań nad wzrostem było wskazanie, że

podłożem kompensacyjnego wzrostu jest okresowa zdolność świń do zwiększonego odkładania białka w ciele. Wykorzystując badania własne o morfologicznym, narządowym i chemicznym składzie ciała świń w różnych fazach wzrostu i reprodukcji utworzył bazę danych, która jest najbogatszym w świecie źródłem informacji o składzie ciała świń.

Wyrazem uznania dorobku Profesora Fandrejewskiego są nagrody: Ministra Rolnictwa (1975), Sekretarza Naukowego PAN (1979) i Wydziału Nauk Rolniczych i Leśnych PAN (1994).
(tekst i zdjęcie: Instytut Fizjologii i Żywienia Zwierząt im. Jana Kielanowskiego PAN)

Prof. dr hab. inż. Bogdan Janicki urodził się w miejscowości Siedlec Duży. Z Wydziałem Hodowli i Biologii Zwierząt Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy był związany zawodowo 44 lata. W 1974 roku, jako absolwent Wydziału Zootechnicznego Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie, rozpoczął pracę w bydgoskiej *Alma Mater* na stanowisku asystenta. W roku 1979 uzyskał stopień naukowy doktora a w 1990 stopień naukowy doktora habilitowanego nauk rolniczych w dyscyplinie zootechnika. Nominację profesorską otrzymał w 2005 roku.

Na początku kariery naukowej aktywność Profesora skupiała się wokół zagadnień związanych z konserwowaniem pasz i żywieniem zwierząt natomiast kolejnym nurtem Jego zainteresowań był obszar biochemii. Profesor Bogdan Janicki był doświadczonym nauczycielem akademickim i wychowawcą wielu pokoleń młodzieży. Wypromował kilkudziesięciu inżynierów i/lub magistrów oraz 10 doktorów.

W kadencji 1996-1999 pełnił funkcję Prodziekana ds. dydaktycznych i studenckich. Przez wiele lat kierował zespołem pracowników Katedry Hodowli Owiec i Biochemicznych Podstaw Produkcji Zwierzęcej, a po restrukturyzacjach Katedry Małych Przeżuwaczy i Biochemii Środowiska oraz Zakładu Biochemii i Toksykologii. Był członkiem Rady Wydziału, Senatu UTP oraz Senackiej Komisji ds. Dydaktycznych i Studenckich. Działał w organizacjach pozauczelnianych, między innymi jako członek Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Polskiego Towarzystwa Biochemicznego, Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego i Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT. Za całokształt swojej działalności został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi, Złotym Medalem za Długoletnią Służbę oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Prof. dr hab. inż. Bogdan Janicki odszedł na zawsze z grona emerytowanych profesorów Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt UTP w Bydgoszczy 17.06.2021 roku.
(tekst: Dr hab. inż. Małgorzata Grabowicz, prof. uczelni, Dziekan Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt UTP w Bydgoszczy)

**Prof. dr hab. inż. Bogdan Janicki
(1950-2021)**

(Fot. Archiwum UTP w Bydgoszczy)

Prof. dr hab. dr h.c. Czesława Lipecka
(1936-2021)
(Fot. Archiwum UP w Lublinie)

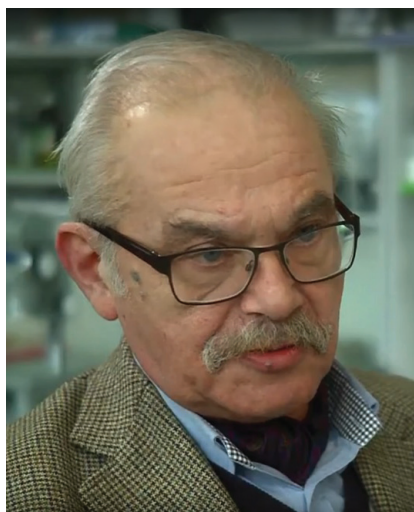
nia polimorfizmu białek w surowicy krwi owiec oraz ich praktycznego wykorzystania. Opracowała metody pracy hodowlanej i określiła warunki środowiskowe dla zwiększenia plenności owiec i przeżywalności jagniąt bez obniżenia ich wartości hodowlanej i użytkowej. W ostatnich latach prowadziła z sukcesem intensywne prace dotyczące eliminacji metodami hodowlanymi wirusa *maedi visna* ze stad owiec w Polsce. W uznaniu zasług, jakie wniosła w rozwój badań naukowych oraz kadry akademickiej, Senat Akademii Rolniczej we Wrocławiu uhonorował Panią Profesor Czesławę Lipecką najwyższą godnością uniwersytecką tytułem *doctora honoris causa*. Za zasługi naukowe, dydaktyczne i organizacyjne Pani Profesor została uhonorowana Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz wieloma wyróżnieniami naukowymi i honorowymi m.in. medalem im. Michała Oczapowskiego, tytułem członka Honorowego Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, a także nagrodą im. Stanisława Staszica za badania aplikacyjne „Wytworzenie syntetycznej linii owiec dla potrzeb praktyki rolniczej i doświadczalnictwa zootechnicznego”.

Pozostaje w naszej pamięci jako uznany autorytet z zakresu hodowli owiec i kóz, a przede wszystkim skromny i życzliwy człowiek.

Profesor dr hab. dr h.c. Czesława Lipecka, wybitny zootechnik, wieloletni kierownik Katedry Hodowli Owiec i Kóz (1985-2006), prorektor ds. Kadr i Organizacji Akademii Rolniczej w Lublinie (1993-1996), członek KNZ-PAN (1993-2006), członek Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, wiceprzewodnicząca Komisji Uprawnień Akademickich RG (1999-2005), przewodnicząca Sekcji Hodowli Owiec i Kóz PTZ, przewodnicząca Komisji Rewizyjnej i członek Komitetu Redakcyjnego Roczników Naukowych PTZ. Autorka licznych opracowań naukowych z zakresu hodowli zwierząt, autorytet z zakresu hodowli owiec i kóz.

Współtwórczyni trzech ras: polskiej owcy nizinnej odmiany uhruskiej oraz dwóch ras plenno-mięsnych owiec BCP i SCP. Inicjatorka badań metodycznych nad grupami krwi oraz dziedziczeniem antygenów krwinkowych owiec. Prowadziła badania dotyczące określe-

Prof. dr hab. Jacek Modliński
(1944-2021)
(Fot. Archiwum IGHZ PAN)

Profesor Jacek A. Modliński ukończył studia na Wydziale Biologii Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie następnie zdobył stopień doktora, pracując pod kierownictwem profesora A. K. Tarkowskiego. Przez wiele lat był pracownikiem Zakładu Embriologii UW, a następnie do emerytury kierował stworzonym przez siebie Zakładem Embriologii Eksperymentalnej w Instytucie Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu.

Profesor Modliński był wybitnym biologiem rozwoju i embriologiem, jego pionierskie eksperymenty nad transplantacjami jąder komórkowych wywarły wielki wpływ na rozwój mikrochirurgii zarodków ssaków. Rezultaty tych eksperymentów profesor Modliński publikował w wiodących czasopismach naukowych, takich jak "Nature" i "Journal of Experimental Embriology and Morphology" (obecnie "Development").

Był członkiem Polskiej Akademii Nauk; Wydziału V – Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych; Komitetu Biologii Rozrodu Zwierząt, Prezydium Polskiej Akademii Nauk; Komitetu Biotechnologii oraz Towarzystwa Biologii Rozrodu; członkiem korespondentem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego i Wydziału IV Nauk Biologicznych.

Profesor Modliński był bardzo ceniony na całym świecie i współpracował z wieloma badaczami zarówno w kraju, jak i zagranicą. Dłuższe i krótsze pobyty w wielu ośrodkach w Wielkiej Brytanii, Francji, Stanach Zjednoczonych, we Włoszech, a także wizyty zagranicznych uczonych w Polsce pozwoliły profesorowi Modlińskiemu nawiązać kontakty naukowe z najlepszymi badaczami w dziedzinie embriologii eksperymentalnej.

Wszyscy, którzy z nim współpracowali, zawsze bardzo wysoko cenili jego wiedzę i umiejętności. Profesor Modliński był wybitnym nauczycielem akademickim i wykształcił wielu adeptów eksperymentalnej biologii rozwoju ssaków. Zawsze był pełen nowych pomysłów i nawet po przejściu na emeryturę wykazywał ciekawość, świeżość umysłu i zapał do pracy badawczej. Dla nas w Zakładzie Embriologii UW pozostanie na zawsze w pamięci jako niezapomniany Kolega i Przyjaciel, rozmowy z którym, zarówno na tematy naukowe, jak i pozanaukowe były zawsze rozwijające intelektualnie i ciekawe, dzięki jego szerokim horyzontom i licznym zainteresowaniom.

(<https://www.biol.uw.edu.pl/>)

Prof. dr hab. inż. Wiesław Poznański
(1930-2021)

(Fot. Archiwum UPWr.)

Prof. dr hab. inż. Wiesław Poznański, od chwili zatrudnienia w Wyższej Szkole Rolniczej we Wrocławiu (obecnie Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu) nieprzerwanie pracował w Katedrze Hodowli Trzody Chlewnej. Był prodziekanem (1978-1982), dziekanem (1982-1984) Wydziału Zootechnicznego, kierownikiem – kuratorem katedr Hodowli Koni i Owiec (1982-1984), kierownikiem Katedry Hodowli Trzody Chlewnej (1991-1997). Główne kierunki badawcze dotyczyły żywienia trzody chlewnej, systemów utrzymania oraz zagadnień organizacyjnych w gospodarstwach wielkostatdnych i drobnotowarowych. Był członkiem zespołu ds. trzody chlewnej Rady Naukowo-Technicznej przy Ministerstwie Rolnictwa, przewodniczącym Rady Programowej czasopisma „Trzoda Chlewna”. Autor licznych prac naukowych, dwóch podręczników i trzech skryptów, promotor w pięciu przewodach doktorskich. Został odznaczony m.in. krzyżami: Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, medalem Komisji Edukacji Narodowej.

(tekst: Dr hab. Artur Kowalczyk, prof. uczelni, Dyrektor Instytutu Hodowli Zwierząt UP we Wrocławiu)

Prof. dr hab. Ryszard Wojda urodził się w Retkach, pow. łowicki. Studia na Wydziale Zootechnicznym ukończył w 1960 r., pod kierunkiem Prof. Franciszka Staffa w Katedrze Rybactwa. Pracę doktorską pt. „Skład chemiczny pokarmu naturalnego i wzrost karpia w drugim roku życia w różnych warunkach troficznych” obronił w 1971 r., a jej promotorem był prof. K. Stegman. Rozprawa habilitacyjna, (1979 r.) dotyczyła „Ilości i jakości wody jako kryterium gęstości obsad stawów karpowych”. W 1981 r. został docentem, w 1989 r., uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego. W 1997 r. mianowany został na stanowisko profesora zwyczajnego.

Pracę zawodową rozpoczął w 1959 r. w Pracowni Akwarystyczno-Hydrobiologicznej Pałacu Młodzieży PKiN w Warszawie, a od 1962 r., przez 60 lat był związany z Zakładem Ichtiobiologii i Rybactwa SGGW. W latach 80-tych organizował Rybacką Stację Doświadczalną Łąki Jaktorowskie, którą kierował od 1983 r. W 1984 r. został powołany na kierownika Samodzielnego Zakładu, a później Pracowni Ichtiobiologii

i Rybactwa SGGW. Jednostką kierował ponad 20 lat. Przez 4 kadencje (1981-1986, 1993-1996, 1999-2002) pełnił obowiązki prodziekana Wydziału Zootechnicznego.

Uczestniczył aktywnie w pracach Senatu i komisji rektorskich SGGW oraz licznych gremiach poza Uczelnią. Pełnił również funkcję konsultanta w oddziałach Muzeum Narodowego: Parku Łazienkowskim, Parku w Nieborowie i Zamku Królewskim. Powoływany wielokrotnie do rad naukowych IRŚ w Olsztynie, Zakładu Ichtiobiologii i Gospodarki Rybackiej PAN w Gołyszach, Zarządu Głównego PZW w Warszawie. Członek Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN.

Był cenionym i uznanym powszechnie autorytetem w obszarze akwakultury stawowej. Główne obszary Jego pracy naukowej i dydaktycznej obejmowały zagadnienia związane z rybactwem śródlądowym, w szczególności hodowli karpia, intensyfikacji produkcji stawowej drogą optymalizacji żywienia. Wraz z zespołem, prowadził m.in. innowacyjne badania dotyczące chowu i hodowli szeregu gatunków karpiowatych ryb reofilnych (prądolubnych) w stawach. Był również cenionym i uznanym powszechnie autorytetem w obszarze budownictwa stawowego i gospodarki wodnej na obszarach obiektów stawowych.

W dorobku Profesora znajduje się blisko 340 prac w tym 150 naukowych, podręczników i skryptów oraz ponad 180 opracowań, w tym projektów, ekspertyz i recenzji. Był promotorem 64 prac magisterskich i 7 prac doktorskich.

Odnaczony m.in.: Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, oraz Medalem Złotym za Długoletnią Służbę. Wyróżniony m.in.: Srebrną Odznaką Honorową „Za Zasługi dla SGGW” oraz Odznaką Honorową „Zasłużony dla Rolnictwa”.

Żegnamy wybitnego naukowca, wspaniałego dydaktyka oraz wychowawcę wielu pokoleń młodzieży akademickiej.

***Prof. dr hab. Ryszard Wojda
(1936-2021)***

(Fot. <http://www.lgropolszczyzna.pl/o-lgr/2-info/1125-pozegnanie-prof-dr-hab-ryszarda-wojda>)

Kalendarium konferencyjne

Wydarzenie	Data i miejsce
KRAJOWE	
LXXXV Zjazd Naukowy PTZ w Olsztynie http://zjazdptz2020.uwm.edu.pl/	23-24.09.2021 r. (on-line)
MIĘDZYNARODOWE	
Celebration of WPC centenary https://wpcparis2021.com/	10.08.2021 r. (on-line)
The ninth International Conference on Agriculture & Food https://sci-edu.org/agriculture	16-19.08.2021 r. Burgas, Bulgaria
8th International Conference on the Assessment of Animal Welfare at Farm and Group Level https://www.wafl2021.com/	16-19.08.2021 r. Cork, Ireland (on-line)
72nd European Federation of Animal Science (EAAP) Annual Meeting https://www.eaap2021.org/	30.08-03.09.2021 r. Davos, Switzerland
6th International Congress on Veterinary and Animal Sciences (ICVAS) https://icvas.gen.tr/congre/	02-04.09.2021 r. (on-line)
15th International Grouse Symposium/Incubation and Fertility Research Group Meeting - WPSA Working group 6 Reproduction https://ifrg.be/	14-15.10.2021 r. Leiden, Netherland (on-line)
IGA virtual conference: Goats of the World and World of Goats – Emerging from the Shadow of COVID-19. https://www.icg2022.org/	16.10.2021 r. (on-line)
12th International Conference on Agriculture and Animal Science (ICAAS 2021) http://www.icaas.net/	22-24.10.2021 r. Can Tho, Vietnam
4th International Conference on Animal Health Surveillance – Bridging Science and Policy https://icahs4.org/	03-05.05.2022 r. Copenhagen, Denmark
XIX European Symposium on the Quality of Eggs and Egg products and XXV European Symposium on the Quality of Poultry Meat http://www.eggmeat2021.com/	8-10.06.2022 r. Kraków, Polska
12th World Congress on Genetics Applied to Livestock Production https://wcalp.com/	03-08.07.2022 r. Rotterdam, Netherlands
XXVI World's Poultry Congress https://wpcparis2021.com/	7-11.08.2022 r. Paris, France
100 lecie PTZ Kraków	14-16.09.2022 Kraków, Polska
13rd International Conference on Goats (ICG 2021) https://www.iga-goatworld.com	18-23.09.2022 r. Eger, Hungary
10th International Sheep Veterinary Congress https://isvc2023.com/	6-10.03.2023 r. Seville, Spain

Redakcja: Eugeniusz Grela, Aldona Kawęcka, Monika Michalczuk,
Ela Sawicka, Tomasz Szwaczkowski, Anna Wójcik
Kontakt: monika_michalczuk@sggw.edu.pl

Skład i łamanie – Joanna Płużańska
Projekt okładki – Patryk Grela

Sponsor wydawniczy

